

Reactie Divosa concept Kabinetsbrief aanpak sociale impact COVID 19

Het is goed dat het Halsema rapport zo serieus wordt genomen en er ook samen met een afvaardiging van gemeenten is gekeken naar concrete vervolgstappen. Vanuit Divosa herkennen we de benoemde thema's als vraagstukken die prominent bij gemeenten leven. Het is ook positief dat wordt aangesloten bij wat er al is en hoe dit versterkt en aangejaagd kan worden. Maar dit is ook een valkuil, het versterkt vooral de *bestaande* uitvoeringspraktijk, terwijl er meer nodig is.

De plannen zijn gekoppeld aan de uitbraak van COVID 19 en parallel daaraan wordt gekozen voor incidentele middelen die nu ad-hoc worden ingezet. Maar tegelijkertijd waren veel van de problemen er ook al voor de uitbraak. De coronacrisis heeft vooral blootgelegd wat er al was. Het zou mooi zijn als de extra inspanningen van het Kabinet ook antwoord geven op die achterliggende structurele problemen en weeffouten (ook in het systeem). Dan werken we aan structurele oplossingen die blijken.

Onze leden maken zich blijvend zorgen:

- dat geldstress door de grote, jarenlange, structurele tekorten ook bij hen bestuurlijk tot verlamming en symptoombestrijding leidt in plaats van te investeren in preventie en het wegnemen van de achterliggende oorzaken;
- dat de kloof tussen mensen die worstelen met het borgen van hun bestaanszekerheid en de mensen die zich goed redt, steeds groter wordt. Hoe voorkomen we dat die tweedeling groter wordt en borgen we dat iedereen zich onderdeel voelt van de samenleving?
- over hoe ze, in tegenstelling tot de vorige crisis, kunnen blijven investeren om de meest kwetsbare mensen bij de samenleving te houden;
- over de verantwoording van de corona-afspraken met het Rijk, zoals de Tozo regeling. Dit heeft ook met het onderling vertrouwen te maken;
- dat ministeries steeds verder ingrijpen in de beleidsvrijheid van gemeenten en afzonderlijk van elkaar beleid ontwikkelen dat het werken in een integraal sociaal domein lastiger maakt.

Er zijn de afgelopen periode veel goede analyses verschenen zoals die van de commissie Borstlap (In wat voor land willen we werken) en onlangs de studiegroep onder leiding van 5.1.2e (Als één overheid). Deze rapporten geven goed inzicht in de achterliggende systeem- en structuurproblemen. De aangekondigde plannen in de Kabinetsreactie geven hier nu niet direct antwoord op.

Tegelijkertijd worden er met de brief zeker stappen gezet op voor gemeenten belangrijke thema's. Divosa vindt het ook positief dat Rijk en gemeenten samen de maatschappelijke effecten blijven monitoren. We zien nog wel kansen in de onderliggende verbinding, zodat initiatieven meer integraal en sociaal domein breed worden ingestoken. Zo raken de acties van de versnelling aanpak multiprobleem huishoudens en de doorbraakmethode grotendeels dezelfde doelgroep als die bij de versnelling van de brede schuldenaanpak. Verbinding van de drie initiatieven kan die integrale blik op het sociaal domein versterken. Verder investeren in goed vakmanschap helpt ook, op alle niveaus. Divosa is hier (deels gefinancierd door SZW) al actief op, maar ook dat kan meer integraal vormgegeven worden, met als focus werken vanuit de uitvoering, vanuit vertrouwen en gericht op efficiënt maatwerk voor de burger om wie het allemaal draait. Vanuit de overheid consequent blijven benoemen en zichtbaar maken waar de ruimte in de uitvoering zit, zoals uit de ervaringen en lessen van het Landelijk Escalatieteam blijft belangrijk en helpt op de werkvloer.

De coronacrisis heeft laten zien dat gemeenten, als zij vertrouwen, ruimte en (politiek en financieel) rugdekking krijgen van de Rijksoverheid, snel kunnen schakelen en maatwerk kunnen leveren. Gemeenten gaven op hun beurt ook meer ruimte en vertrouwen aan hun samenwerkingspartners. Dit gaf een mooie impuls, die we ook graag willen versterken en vasthouden. Dit geldt voor de samenwerking tussen Rijk en gemeenten, maar ook die tussen ministeries en lokaal waar partners elkaar ineens beter wisten te vinden. Denk bijvoorbeeld aan de samenwerking tussen zorg, onderwijs en gemeenten en maatschappelijke initiatieven die in de plaats kwamen van professionele, betaalde zorg en ondersteuning. We leken samen ineens veel dichter bij de ambities van één integraal sociaal domein te komen en die werkwijze zou wat ons betreft de norm moeten blijven. Divosa levert hier waar mogelijk uiteraard graag een bijdrage aan.